

Zákon č. 108/2006 Sb.,
o sociálních službách
ve znění pozdějších předpisů

Společenská a legislativní východiska

- Základní legislativní normou, která ve svých ustanoveních upravovala ***pouze dva typy sociálních služeb, a to ústavní sociální péči a pečovatelskou službu***, byl od roku 1988 zákon č. ***100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení***.

Společenská a legislativní východiska

- Vývoj společnosti po listopadu 1989 vyvolal rozvoj řady ***nových a do té doby neexistujících sociálních služeb***. Tyto služby začaly být poskytovány převážně ***nestátními neziskovými organizacemi***, avšak jejich poskytování se stalo zdrojem ***stálého napětí mezi možnostmi a potřebami nové praxe a nebyly často zasaditelné do stávajícího platného legislativního rámce***.

Společenská a legislativní východiska

- Tento zmíněný konflikt se promítnul do několika konkrétních zásadních problémů, se kterými se tehdejší praxe velmi obtížně vypořádávala.
- Prvním z nich byla **nemožnost volby sociální služby ze strany uživatele**. Právní úprava a ani předchozí praxe s takovou možností nepočítala, **sociální služba byla přiznávána na základě rozhodnutí vydávaném ve správním řízení**, jehož byl klient účastníkem s možností podání žádosti a odvolání proti rozhodnutí.

Společenská a legislativní východiska

- Tento požadavek však narážel a dodnes částečně naráží na problém **nerovnosti poskytovatelů sociálních služeb**, která se projevuje především nerovným přístupem v přístupu k veřejným finančním zdrojům.
- Vedle této zmíněné nerovnosti existuje i **nerovnost mezi samotnými uživateli sociálních služeb, která je determinována prostředím**, ve kterém je služba poskytována. Na dva uživatele se stejně těžkým zdravotním postižením stát nepřispívá srovnatelnou částkou. Na péči o uživatele, kterému je poskytována rezidenční služba, je vynakládáno **tříkrát tolik finančních prostředků** než na péči o uživatele, o kterého pečuje rodina v přirozeném prostředí.

Společenská a legislativní východiska

- První koncepční návrh na změnu legislativní úpravy v oblasti poskytování sociálních služeb předložil již v roce 1990 tehdejší předseda parlamentní komise České národní rady pro otázky zdravotně postižených Ing. Pavel Dušek.
- 1992 Teze zákona o sociální pomoci
- 1996 Věcný záměr zákona o sociální pomoci zamítnut novou vládou

Společenská a legislativní východiska

- Novou nadějí se proto stala na počátku roku 2002 novelizace zákona č.100/1988 Sb. Díky úspěšné spolupráci NRZP ČR se skupinou poslanců vedenou Václavem Krásou byl do něj vložen § 73a následujícího znění:
- *(1) Sociální služby mohou poskytovat kraje, obce, organizace a občané.*
- *(2) Poskytovatelům sociálních služeb uvedených v odstavci 1 se poskytují z peněžních prostředků státního rozpočtu podle zvláštního zákona účelově určené příspěvky na úhradu nákladů za tyto služby; v těchto případech mají příslušné orgány sociálního zabezpečení právo kontrolovat hospodaření s poskytnutými příspěvky a požadovat vyúčtování a právo na vrácení poskytnutých příspěvků, jestliže byly použity v rozporu s účelem, na který byly poskytnuty.*
- *(3) Vláda nařízením stanoví pravidla poskytování příspěvků podle odstavce 2, zejména za jakých podmínek, v jaké výši a v jakých lhůtách jsou příspěvky poskytovány.*

Společenská a legislativní východiska

- Tento paragraf, který **poprvé v historii zrovnoprávnil všechny poskytovatele sociálních služeb a nepřímo umožnil klientům jejich volbu**, se následně setkal s **mimořádným odporem ministerstva financí i ministerstva práce a sociálních věcí**. To navrhlo jeho zrušení v rámci „povodňového balíčku“ již o několik měsíců později.
- I tuto hrozbu dokázaly organizace zdravotně postižených znovu odvrátit, když při schválení novely zákona došlo pouze k odložení **účinnosti paragrafu na 1. 1. 2004**

Společenská a legislativní východiska

- Další důležitou legislativní normou, která byla v roce **2003** projednávána, byl ***věcný záměr zákona o sociálních službách***.
- Tato i jeho další verze v sobě zahrnovaly zásadní nedostatky z předchozích let. Tento návrh byl vládou zamítnut a vrácen k přepracování.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí v poměrně krátké době připravilo nový věcný záměr zákona o sociálních službách, který byl dne 28. května 2004 ***vládou schválen*** a ministři práce a sociálních věcí bylo usnesením vlády uloženo ***vypracovat paragrafové znění zákona o sociálních službách*** a předložit jej do šesti měsíců vládě ke schválení.

Společenská a legislativní východiska

- Ve **vnějším připomínkovém řízení** při projednávání návrhu zákona o sociálních službách se rozpoutaly **bouřlivé diskuse nad podobou nové a základní právní normy, která by u nás měla konečně moderním způsobem upravovat poskytování a financování sociálních služeb, a to jak ze strany organizací hájících zájmy osob se zdravotním postižením, tak samotných poskytovatelů sociálních služeb a zadavatelů sociálních služeb,** reprezentovaných zejména Asociací krajů ČR a Svazem měst a obcí ČR.
- Výsledkem jednání byla kompromisní podoba návrhu zákona o sociálních službách, byl vyhlášen dne 31. 3. 2006 ve Sbírce zákonů v částce 37 pod číslem **108/2006** s tím, že jeho účinnost byla stanovena k 1. 1. 2007.

Cíl legislativní úpravy

- **Vývoj v oblasti sociálních služeb**
- **Sladění reálných podmínek s legislativní úpravou**

- Cíl úpravy:
 - zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci
 - podmínky pro výkon povolání sociálního pracovníka

Vymezení základních pojmů:

- Sociální služba
- Nepříznivá sociální situace
- Dlouhodobý nepříznivý stav
- Sociální začleňování, sociální vyloučení
- Přirozené sociální prostředí
- Zdravotní postižení
- Plán rozvoje sociálních služeb
- Okruh oprávněných osob

Vymezení základních pojmů:

- **Sociální služba** – činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám v nepříznivé sociální situaci (dále jen „osoba“) za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.
- **Přirozené sociální prostředí** – rodina a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými domácnost sdílí, domácnost a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.

Vymezení základních pojmů:

- **Nepříznivá sociální situace** – oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.

Vymezení základních pojmů:

- **Sociální začleňování** – proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.
- **Sociální vyloučení** – vyčlenění osoby mimo běžný způsob společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.

Příspěvek na péči

- §7 (1) Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.
- §7 (2) Nárok na příspěvek má osoba uvedená v §4 odst. 1, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb ~~péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti~~ v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo jiná fyzická osoba uvedená v § 83 nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb podle § 85 odst. 1, anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu ;

Příspěvek na péči

- §7 (3) Nárok na příspěvek nemá osoba mladší jednoho roku.
- §7 (4) O příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce.
- §9 (1) Při posuzování **péče o vlastní osobu** pro účely stanovení stupně závislosti se **hodnotí schopnost zvládat tyto úkony:**
 - a) příprava stravy,
 - b) podávání, porcování stravy,
 - c) přijímání stravy, dodržování pitného režimu,
 - d) mytí těla..... o) oblékání, svlékání, obouvání, zouvání,
 - p) orientace v přirozeném prostředí atd.

Príspevek na péči

- §9 (2) Při *posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:*
 - a. Mobilita
 - b. Orientace
 - c. Komunikace
 - d. Stravování
 - e. Oblékání a obouvání
 - f. Tělesná hygiena
 - g. Výkon fyziologické potřeby
 - h. Péče o zdraví
 - i. Osobní aktivity
 - j. Péče o domácnost (nehodnotí se u mladších 18 let)

Příspěvek na péči

- §11 (1) Výše příspěvku pro osoby **do 18 let** věku činí za kalendářní měsíc
 - a) 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost – tři potřeby),
 - b) 5 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost – čtyři nebo pět),
 - c) 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost – šest nebo sedm),
 - d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost - osm nebo devět potřeb).

Příspěvek na péči

- §11 (2) Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc
 - a) **800 Kč**, (dříve 2000 Kč) jde-li o stupeň I (lehká závislost – tři nebo čtyři potřeby),
 - b) 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost – pět nebo šest potřeb),
 - c) 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost – sedm nebo osm potřeb),
 - d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost – devět nebo deset potřeb).
- *Částky se mohou zvýšit o 2000 Kč /viz §12*

Sociální služby zahrnují:

- a) Sociální poradenství
- b) Služby sociální péče
- c) Služby sociální prevence

Formy sociálních služeb:

- Pobytové
- Ambulantní
- Terénní

- Transformace – příspěvek nepokryje náklady např. na osobní asistenci (max. 120 Kč za hodinu)

Pokud bude klient potřebovat 24 hodinovou péči, tak na měsíční péči by potřeboval **86 400 Kč.**

$$24 \times 120 \times 30 =$$

$$86\ 400$$

Sociální poradenství

Sociální poradenství zahrnuje:

- a) Základní sociální poradenství** poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb. ***Poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajistit.***

Sociální poradenství

b) Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí. Zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktů se společností.

Sociální poradenství

Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služby sociální péče – příspěvek na péči

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem **podpořit život v jejich přirozeném sociálním prostředí** a umožnit jim nejvyšší možné zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. Každý má právo na poskytování služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí.

Služby sociální péče

- Osobní asistence
- Pečovatelská služba
- Tísňová péče
- Průvodcovské a předčitatelské služby
- Podpora samostatného bydlení (terénní sl.)
- Odlehčovací služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře

Služby sociální péče

- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení (pobytová služba)
- Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

Služby sociální prevence – většina bezplatně/částečná platba

- ✿ **Služby sociální prevence** napomáhají ***zabránit sociálnímu vyloučení osob***, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společnostmi, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby.
- **Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.**

Služby sociální prevence

- **Raná péče** (§ 54) je terénní služba, popřípadě doplněná ambulantní formou služby, poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je zdravotně postižené, nebo jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Služba je zaměřená na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby.

Služby sociální prevence

- **Telefonická krizová pomoc** (§ 55) je terénní služba poskytovaná na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami.
- **Tlumočnické služby** (§ 56) jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované osobám s poruchami komunikace způsobenými především smyslovým postižením, které zamezuje běžné komunikaci s okolím bez pomoci jiné fyzické osoby.

Služby sociální prevence

- **Azylové domy** (§ 57) poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci ***spojené se ztrátou bydlení.***
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
 - b) poskytnutí ubytování,
 - c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.***

Služby sociální prevence

- **Domy na půl cesty** (§ 58) poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby **do 26 let věku**, které po dosažení zletilosti **opouštějí školská zařízení** pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob.
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) poskytnutí ubytování,
 - b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
 - c) sociálně terapeutické činnosti,
 - d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí.

Služby sociální prevence

- **Kontaktní centra** (§ 59) jsou nízkoprahová zařízení poskytující ambulantní, popřípadě terénní služby osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Cílem služby je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených se zneužíváním návykových látek.
- **Krizová pomoc** (§ 60) je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami.

Služby sociální prevence

- **Intervenční centra (§60a)** Na základě vykázaní ze společného obydlí podle zvláštního právního předpisu je osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru.
- Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví.
- Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové.

Služby sociální prevence

- Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.
- **Nízkoprahová denní centra** (§ 61) poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby pro osoby bez přístřeší.
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
 - b) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
 - c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí.

Služby sociální prevence

- **Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§62)** poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve ***věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života*** předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace.
- ***Služba může být poskytována osobám anonymně.***

Služby sociální prevence

- **Noclehárny** (§ 63) poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zařízení a přenocování.
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
 - b) poskytnutí přenocování.

Služby sociální prevence

- **Služby následné péče** (§ 64) jsou ***ambulantní nebo pobytové služby*** poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo osobám, které abstinují.

Služby sociální prevence

■ **Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi** (§ 65) jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, ***u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat***, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje.

a) ***výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti***,

b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,

c) sociálně terapeutické činnosti,

d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služby sociální prevence

- **Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením** (§ 66). Sociálně aktivizační služby jsou ambulantní, popřípadě terénní služby poskytované osobám v důchodovém věku nebo osobám se zdravotním postižením ohroženým sociálním vyloučením.

Služby sociální prevence

- **Sociálně terapeutické dílny** (§ 67) jsou ambulantní služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, které ***nejsou z tohoto důvodu umístitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce.*** Jejich účelem je ***dlouhodobá a pravidelná podpora*** zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie.
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
 - b) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
 - c) nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
 - d) podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních⁴² návyků a dovedností. (stravu si hradí)

Služby sociální prevence

- **Terapeutické komunity** (§ 68) poskytují pobytové služby i na přechodnou dobu pro osoby závislé na návykových látkách nebo osoby s chronickým duševním onemocněním, které mají zájem o začlenění do běžného života.
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) poskytnutí stravy,
 - b) poskytnutí ubytování,
 - c) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
 - d) sociálně terapeutické činnosti,
 - e) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služby sociální prevence

- **Terénní programy** (§ 69) jsou terénní služby poskytované ***osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy.***
- **Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny.**
- Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života.
- Služba může být osobám poskytována anonymně.

Služby sociální prevence

- **Sociální rehabilitace** (§ 70) je soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a ***to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností***, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí.
- Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb.

Služby sociální prevence

■ Úhrada nákladů za sociální služby (§ 71)

(1) Sociální služby se poskytují osobám ***bez úhrady nákladů nebo za částečnou nebo plnou úhradu nákladů.***

(2) Úhradu nákladů za poskytování sociálních služeb hradí osoba ve výši sjednané ve smlouvě uzavřené s poskytovatelem služby podle § 91.

(3) Poskytovatel sociální služby se může dohodnout na spoluúčasti na úhradě nákladů s manželem (manželkou), rodiči nebo dětmi osoby, které je sociální služba poskytována, pokud tato osoba nemá vlastní příjem nebo její příjem nepostačuje na úhradu nákladů.

(4) Příjmem osoby se pro účely úhrady rozumí příjmy podle zákona o životním a existenčním minimu, s výjimkou příspěvku.

Registrace poskytovatelů sociálních služeb

- Sociální služby lze poskytovat jen na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb, není-li v § 83 a 84 stanoveno jinak; toto oprávnění vzniká **rozhodnutím o registraci**.
- O registraci rozhoduje krajský úřad příslušný podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby.
- Krajský úřad vede registr poskytovatelů sociálních služeb, do kterého zapisuje poskytovatele sociálních služeb, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci.
- Podmínky pro registraci jsou uvedené v § 79 zákona.

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

- zajišťovat **dostupnost informací** o druhu, místě, cílech, okruhu osob, jimž poskytují sociální služby, o kapacitě poskytovaných sociálních služeb a o způsobu poskytování sociálních služeb, a to způsobem srozumitelným pro všechny osoby,
- informovat zájemce o sociální službu o všech povinnostech, které by pro něho vyplývaly ze smlouvy o poskytování sociálních služeb, o způsobu poskytování sociálních služeb a o úhradách za tyto služby, a to **způsobem pro něj srozumitelným**,
- vytvářet při poskytování sociálních služeb takové podmínky, které umožní osobám, kterým poskytují sociální služby, **naplňovat jejich lidská i občanská práva, a které zamezí střetům zájmů těchto osob se zájmy poskytovatele sociální služby**,

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

- zpracovat ***vnitřní pravidla zajištění poskytované sociální služby***, včetně stanovení pravidel pro uplatnění oprávněných zájmů osob, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby,
- zpracovat vnitřní ***pravidla pro podávání a vyřizování stížností osob***, kterým poskytují sociální služby, na úroveň služeb, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby,
- ***plánovat průběh poskytování sociální služby*** podle osobních cílů, potřeb a schopností osob, kterým poskytují sociální služby,

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

- vést evidenci žadatelů o sociální službu, se kterými nemohl uzavřít smlouvu o poskytnutí sociální služby z důvodů nedostatečné kapacity
- dodržovat standardy kvality sociálních služeb,
- uzavřít s osobou smlouvu o poskytnutí sociální služby, pokud tomu nebrání důvody uvedené v § 91 odst. 3,
- v případě, že poskytují sociální službu podle §48, přednostně poskytnout sociální službu dítěti, kterému byla soudem nařízena ústavní výchova nebo předběžné opatření,
- neprodleně písemně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností uvedenému v § 92 písm. a) **ukončení poskytování pobytové služby** sociální péče osobě, která se může bez další pomoci a podpory ocitnout v situaci ohrožující její život a zdraví, pokud tato osoba s takovým oznámením souhlasí.

Smlouva o poskytnutí služby

- Zákon 108/2006 Sb. o sociálních službách v § 91 vymezuje, kdy je povinnost poskytovatele uzavírat písemnou smlouvu o poskytování sociální služby, tato povinnost platí vždy, když o to jedna ze smluvních stran požádá.
- Smlouva musí mít podle zmíněného paragrafu obsahovat tyto náležitosti:
 - a) označení smluvních stran,
 - b) druh sociální služby,
 - c) rozsah poskytování sociální služby,

Smlouva o poskytnutí služby

- d) místo a čas poskytování služby,
- e) výši úhrady za sociální služby sjednanou v rámci výše úhrady stanovené v § 73 až 77 a způsob jejího placení
- f) ujednání o dodržování vnitřních pravidel stanovených poskytovatelem pro poskytování sociálních služeb,
- g) výpovědní důvody a výpovědní lhůty
- h) dobu platnosti smlouvy.

Působnost při zajišťování sociálních služeb

■ Obecní úřad obce s rozšířenou působností § 92

a) zajišťuje osobě, které není poskytována sociální služba, a je v takové situaci, kdy neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo její život nebo zdraví, ***poskytnutí sociální služby nebo jiné formy pomoci***, a to v nezbytném rozsahu; místní příslušnost se řídí místem trvalého nebo hlášeného pobytu osoby,

b) koordinuje poskytování sociálních služeb a poskytuje odborné sociální poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. (Spolupráce s dalšími institucemi)

Působnost při zajišťování sociálních služeb

■ Obec

a) zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území, **X**

b) ***může zpracovat střednědobý plán*** rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb na území obce a za účasti osob, kterým jsou poskytovány sociální služby.

Působnost při zajišťování sociálních služeb

■ Kraj

- a) zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území,
- b) ***zpracovává střednědobý plán*** rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, a informuje obce na území kraje o výsledcích zjištěných v procesu plánování;
- c) sleduje a vyhodnocuje plnění plánu rozvoje sociálních služeb za účasti zástupců obcí, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců osob, kterým jsou sociální služby poskytovány,

Inspekce sociálních služeb

U KOHO?

Inspekce se provádí u poskytovatelů sociálních služeb, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci a u poskytovatelů v §84

KDO?

1. registrující orgán
2. ministerstvo – u poskytovatelů sociálních služeb vůči nimž kraj vykonává funkci zřizovatele nebo zakladatele

Předmět inspekce

- povinnosti poskytovatelů sociálních služeb uvedených v §88 a 89
- kvalita sociálních služeb

Inspekce sociálních služeb

■ Kontrola podle zákona o státní kontrole

■ Inspekční tým

- Nejméně 3 členové
- 1 člen je zaměstnanec kraje nebo jde-li o inspekci u poskytovatelů jejichž zřizovatelem je kraj - zaměstnanec MPSV
- Inspektor nesmí být v pracovněprávním vztahu ani obdobném k žádnému z poskytovatelů SS v kraji v němž vykonává inspekci

■ Výstup?

Inspekční zpráva podle zákona o státní kontrole

Inspekce sociálních služeb

§ 99

- Kvalita SS se při výkonu inspekce ověřuje pomocí standardů kvality
- Plnění standardů se hodnotí systémem bodů.
- Obsah jednotlivých standardů kvality a bodové hodnocení stanoví prováděcí právní předpis(vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb. - § 38).

Inspekce sociálních služeb

- **Paterý důkaz kvality – porovnání s kritériem:**
 - **co je v dokumentaci,**
 - **co tvrdí management,**
 - **co tvrdí pracovníci v přímé péči,**
 - **co pozorují inspektoři,**
 - **co tvrdí klient**

Inspekce sociálních služeb

- **Poprvé je možné hodnotit kvalitu sociálních služeb a finančně podporovat jen ty kvalitní**
- Ne všichni vyškolení inspektoři prošli dostatečnou praxí v SS (na rozdíl od VB)
- Různé výklady některých standardů u jednotlivých inspektorů
- Inspekcím nepředchází často procesy konzultací (průvodcovství)

Okruh pracovníků v sociálních službách

- **Okruh pracovníků (§ 115)**
- V sociálních službách vykonávají odbornou činnost
 - a) sociální pracovníci za podmínek stanovených v § 109 a 110,
 - b) pracovníci v sociálních službách,
 - c) zdravotničtí pracovníci,
 - d) pedagogičtí pracovníci.

Okruh pracovníků v sociálních službách

- Sociální pracovník (§ 109) vykonává **sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů** v zařízeních poskytujících službu sociální péče, **sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost** v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících službu sociální prevence, **depistážní činnost**, poskytování **krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace**.
- Předpokladem k výkonu povolání sociálního pracovníka je **způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost podle tohoto zákona**.

Okruh pracovníků v sociálních službách

- **Pracovníkem v sociálních službách (§ 116)** je ten, kdo vykonává
 - a) **přímou obslužnou péči** o osoby v ambulantních nebo pobytových zařízeních sociálních služeb,
 - b) základní výchovnou **nepedagogickou** činnost spočívající v prohlubování a upevňování základních hygienických a společenských a pracovních návyků,
 - c) **pečovatelskou činnost** v domácnosti osoby spočívající ve vykonávání prací spojených s přímým stykem s osobami s fyzickými a psychickými obtížemi, komplexní péči o jejich domácnost, zajišťování sociální pomoci apod.

Prováděcí předpis

Vyhláška č. 505/2006. Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách:

- způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby
- Rozsah úkonů základních činností u jednotlivých SS a maximální výše úhrad
- Zdravotní stavy vylučující poskytování pobytových sociálních služeb,
- Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách,
- Hodnocení standardů kvality sociálních služeb,
- Zvláštní oprávnění zaměstnance obce a kraje.

Standardy kvality

- **Standardy kvality sociálních služeb**
- → Popisují, jak má vypadat **kvalitní sociální služba**
- → Měřítko pro **porovnání kvality** sociálních služeb
- Plnění standardů kvality se hodnotí **systemem bodů**

■ **Cíl standardů:**

- Zvýšit kvalitu poskytovaných služeb.
- Zajistit ochranu práv a svobod uživatelů sociálních služeb.
- Podporovat rovný přístup (např. ke vzdělání, práci) a plnohodnotný život uživatelů sociálních služeb.
- Podporovat setrvání člověka nacházejícího se v nepříznivé osobní situaci v jeho přirozeném prostředí.
- Podporovat přirozené zdroje uživatelů služeb, jejich nezávislost a autonomii.

Druhy standardů

A) Procedurální standardy:

- *Stanovují, jak má poskytování služby vypadat, jak službu přizpůsobit individuálním potřebám klienta. Zabývají se také ochranou práv uživatelů, stížnostmi na kvalitu poskytovaných služeb atd.*
- Jednotlivé procedurální standardy kvality jsou:
- Cíle a způsoby poskytování služeb
- Ochrana práv uživatelů sociálních služeb
- Jednání se zájemcem o službu
- Dohoda o poskytování služby
- Plánování a průběh poskytování služeb
- Osobní údaje
- Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociálních služeb
- Návaznost na další zdroje

- **B) Personální standardy:**
- *Zabývají se **personálním zajištěním služeb** (vzdělání pracovníků a jejich dovednosti, podmínky, které mají pro práci).*
- Personální standardy se zaměřují na:
- Personální zajištění služeb
- Pracovní podmínky a řízení poskytování služeb
- Profesní rozvoj pracovníků a pracovních týmů

- **C) Provozní standardy:**
- *Vymezují **podmínky pro poskytování služeb** (dostupnost služby, prostory, kde jsou poskytovány, ekonomické zajištění služeb).*
- Tyto standardy se zaměřují na:
- Místní a časová dostupnost služby
- Informovanost o službě
- Prostředí a podmínky pro poskytování služeb
- Nouzové a havarijní situace
- Zajištění kvality služeb
- Ekonomika